

The page features a decorative design with three overlapping blue circles of varying sizes. The largest circle is at the top right, a medium one is in the center, and the smallest is at the bottom right. Two thin blue lines intersect at the top left, forming a large 'V' shape that frames the central text.

Αρχές Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας και Συμβουλευτικής

*Μάρθα Ι.Ηλιοπούλου
Ειδική Παιδαγωγός/Φιλολόγος
MA Special Education/B.T.E.C Edexcel
Μέλος Πανελλήνιας Ένωσης Ειδικών Παιδαγωγών
Εκπαιδύτρια Ενηλίκων
misparth@hotmail.gr
www.my-book.gr*

Περιεχόμενα

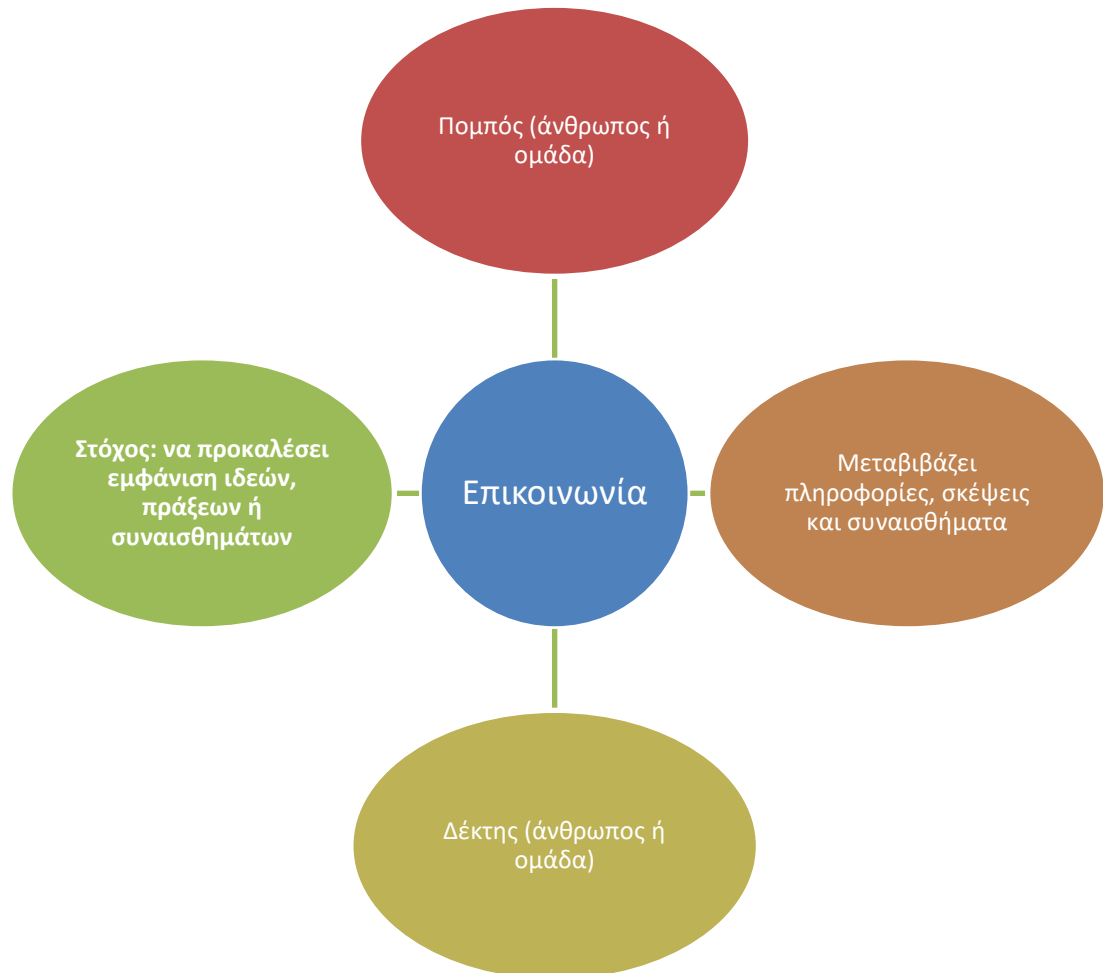
Ανάγκες μάθησης από Πολυπολιτισμικά Περιβάλλοντα.....	3
Κατανόηση για τα είδη της Εκπαίδευσης	3
Ανάγκη Επικοινωνίας	4
Διαπολιτισμική Επικοινωνία	6
Αναγνώριση πολυμορφίας και ζητημάτων που δημιουργεί η ευρύτερη τάξη	7
Αναγνώριση μαθησιακών αναγκών παιδιών από ποικίλα πολιτισμικά πλαίσια.....	10
Λόγοι εκροής από τη μαθησιακή διαδικασία.....	12
Προτεινόμενη βιβλιογραφία.....	13

Ανάγκες μάθησης από Πολυπολιτισμικά Περιβάλλοντα

Κατανόηση για τα είδη της Εκπαίδευσης

- ❖ **Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση** Η προσέγγιση αυτή αναπτύχθηκε κυρίως από τις αρχές της δεκαετίας του '70 ως αντίπαλη θέση προς αυτή της αφομοίωσης. Ο κεντρικός της στόχος είναι ο εξής: ειρηνική συνύπαρξη των διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων, οι οποίες είναι ελεύθερες να διατηρήσουν και να καλλιεργήσουν στο σχολείο τις ιδιαίτερες κουλτούρες τους. Απαραίτητη προϋπόθεση βέβαια είναι μια αντίστοιχη αγωγή που να ευαισθητοποιεί τα παιδιά στην πολλαπλότητα του κόσμου, των τρόπων ζωής και των πολιτισμών και να καλλιεργεί εκείνες τις κοινωνικές δεξιότητες που θα επιτρέπουν στους μαθητές να προσεγγίζουν τα κοινωνικά δρώμενα από την οπτική διαφόρων πολιτισμών και όχι μόνο του κυρίαρχου.
- ❖ **Αντιρατσιστική Εκπαίδευση** Η προσέγγιση αυτή θεωρεί ότι η ισότιμη συνύπαρξη των διαφορετικών ομάδων δεν εξασφαλίζεται μέσα από μια τυπική αποδοχή των διαφορετικών πολιτισμών και την καλλιέργεια προσωπικών δεξιοτήτων αποδοχής του “άλλου”, αλλά μέσα από μια σειρά καθολικών κοινωνικών αλλαγών ενάντια στο θεσμικό αποκλεισμό και ρατσισμό. Δεν αρκεί, με άλλα λόγια, να ευαισθητοποιηθούν οι άνθρωποι ως άτομα, αλλά πρέπει να αλλάξουν ριζικά εκείνες οι κοινωνικές δομές (π.χ. νόμοι, δομές στην οικονομία και στο σχολείο) που παράγουν και αναπαράγουν το ρατσισμό και κατ' επέκταση τα βασικά προβλήματα των μεταναστών.
- ❖ **Διαπολιτισμική Εκπαίδευση** Η διαπολιτισμική προσέγγιση αναπτύχθηκε ως προσπάθεια σύνθεσης των προβληματισμών που προέκυψαν στα πλαίσια της πολυπολιτισμικής και αντιρατσιστικής προσέγγισης με στόχο την αξιοποίηση που παρέχει η πραγματικότητα των σημερινών πολυπολιτισμικών κοινωνιών για δημιουργική αλληλεπίδραση των διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων.

Ανάγκη Επικοινωνίας

Η παραπάνω διαδικασία δεν είναι μια γραμμική ή αυτόματη λειτουργία. Εκτός από τους δύο τουλάχιστον, συμμετέχοντες στην ανθρώπινη επικοινωνία, παρεμβαίνουν μια σειρά από **παράμετροι**, άλλοι εμφανείς, ορατοί και συνειδητοί και άλλοι μάλλον δυσδιάκριτοι ή και σχεδόν "αόρατοι".

Παράμετροι

Χώρος και Χρόνος Επικοινωνίας

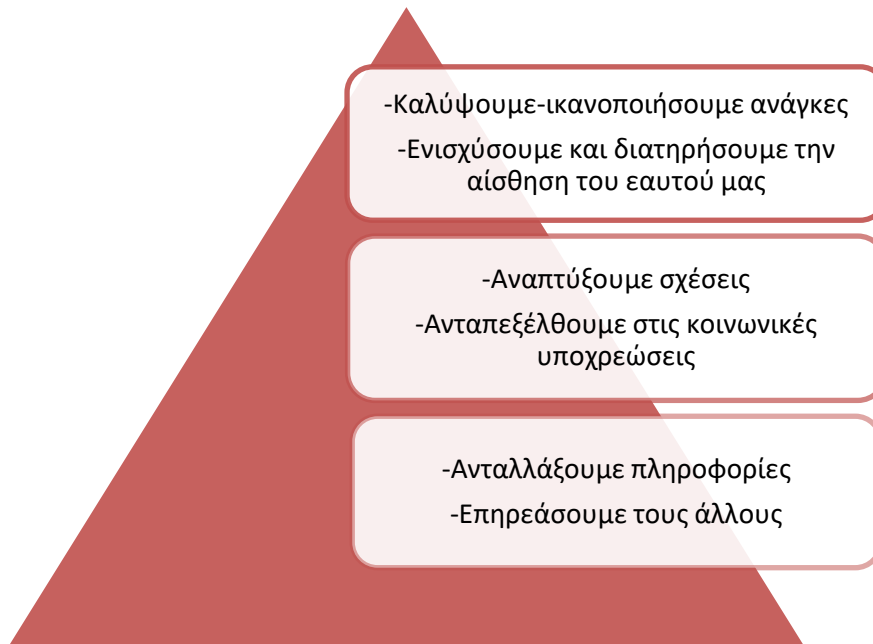
Προσδοκίες
Συμμετεχόντων

Ρόλοι και Ιδιότητες
Συμμετεχόντων

Θέσεις/διαθέσεις και
Απόψεις Συμμετεχόντων

Αντίληψη και
Προηγούμενες Εμπειρίες

Σύμφωνα με αυτά, μπορούμε να πούμε ότι επικοινωνούμε για να:

Διαπολιτισμική Επικοινωνία

Ειδικότερα, η **διαπολιτισμική επικοινωνία** θα μπορούσε να περιγραφεί ως μία δυναμική διαδικασία κατά την οποία η ανθρώπινη συμπεριφορά, τόσο η λεκτική όσο και η μη λεκτική, γίνεται αντιληπτή τόσο από άτομα ή ομάδες που ανήκουν σε διαφορετικές εθνοπολιτισμικές ομάδες και επιτρέπει σε άτομα και ομάδες να ανταποκριθούν.

Τα τρία κύρια στοιχεία, τα οποία αλληλεπιδρούν κατά τη διαπολιτισμική επικοινωνία, είναι:

- ❖ η αντιληπτική διαδικασία
- ❖ η λεκτική επικοινωνία και
- ❖ η μη λεκτική επικοινωνία

Αναγνώριση πολυμορφίας και ζητημάτων που δημιουργεί η ευρύτερη τάξη

- ❖ Το ερώτημα «**τι πρέπει και τι μπορούμε να αναγνωρίσουμε στο πολυπολιτισμικό σχολείο**» για να ανταποκριθούμε τόσο στις συνθήκες κοινωνικοποίησης όσο και στις ανάγκες μάθησης των μαθητών, προϋποθέτει ένα βαθύτερο στοχασμό της δυναμικής των σχέσεων μεταξύ των «διαφορετικών» ομάδων στο κοινωνικό επίπεδο και του «πώς» εγγράφονται αυτές οι σχέσεις στις αναπαραστάσεις περί ταυτότητας και ετερότητας στο επίπεδο των υποκειμένων.

Σύμφωνα με την κυρίαρχη (στον ευρωπαϊκό χώρο) ακαδημαϊκή και πολιτική προσέγγιση, η έννοια *πολυπολιτισμικότητα*, έχει πιο στατική σημασία, καθώς περιγράφει μια υπάρχουσα κατάσταση, τη συνύπαρξη πολλών πολιτισμών μέσα σε συγκεκριμένα όρια (π.χ. τάξη, ομάδα, κράτος, ευρύτερη πολιτική οντότητα κλπ.). Δεν αναφέρεται βέβαια μόνο σε εθνοτικές ή εθνικές διαφοροποιήσεις αλλά και σε γλωσσικές, θρησκευτικές, κοινωνικοοικονομικές κλπ. Με αυτή την έννοια, καμία κοινωνία της ιστορικής περιόδου δεν υπήρξε, στην ουσία, μονοπολιτισμική. Αντίθετα, η *διαπολιτισμικότητα* είναι πιο δυναμική έννοια, καθώς υπονοεί σαφώς την αλληλεπίδραση και τις διαρκώς εξελισσόμενες σχέσεις μεταξύ των διάφορων πολιτισμικών ομάδων που έρχονται σε επαφή. Δεν αναφέρεται απλώς στην συνύπαρξη αλλά και “στην ισότιμη διαπίδραση των διάφορων πολιτισμικών και στην δυνατότητα δημιουργίας κοινών πολιτισμικών τρόπων έκφρασης μέσω του διαλόγου και του *αμοιβαίου σεβασμού*”

Αναγνώριση της διαφορετικότητας των πολιτισμικών ταυτοτήτων των μειονοτικών ομάδων. Η έννοια της αναγνώρισης συνιστά τη βασικότερη αρχή της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Το θέμα της αναγνώρισης συνδέεται άμεσα με τις αξιώσεις μειονοτικών ομάδων για αναγνώριση της πολιτισμικής τους ταυτότητας. Σε αυτή την αξίωση εκφράζεται το αίτημά τους για μια νέα μορφή κοινωνικής ισότητας που δεν ταυτίζεται πλέον με το παραδοσιακό αίτημα για ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στον οικονομικό τομέα, αλλά με την αναγνώριση εκείνων των πολιτισμικών

διαφορών που συνιστούν αναπόσπαστα τμήματα των ιδιαίτερων ομαδικών ταυτοτήτων, καθώς και στην παροχή ευκαιριών πρόσβασης και παρουσίασης αυτών των ταυτοτήτων στο δημόσιο χώρο. Πιο συγκεκριμένα:

Το διαφορετικό ορίζεται και αντιμετωπίζεται στην ιδεολογία του εθνικού κράτους ακόμη και σήμερα ως επικίνδυνη απόκλιση ή στην καλύτερη περίπτωση ως «ελλιπής οντότητα». Αυτός ο τρόπος αντιμετώπισης της διαφορετικότητας είχε ως αποτέλεσμα, άτομα και κοινωνικές ομάδες να ζουν υπό το βάρος απαξιωτικών ταυτοτήτων που τους επιβάλλει συμβολικά η εκάστοτε κυρίαρχη ομάδα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Taylor, ένας από τους πιο γνωστούς εκπροσώπους της λεγόμενης «πολιτικής της αναγνώρισης», η μη αναγνώριση ή η «εσφαλμένη αναγνώριση» οδηγεί στον εγκλωβισμό των πολιτισμικών μειονοτήτων σε ένα στερημένο τρόπο ύπαρξης. Για αυτό, η αναγνώριση έχει για την παιδαγωγική κεντρική σημασία.

Βασικά ζητήματα πολυμορφικής τάξης

Κοινωνικός
Αποκλεισμός

Προκαταλήψεις

Πολιτισμικά
Σtereότυπα και
Στάσεις

Πολιτισμική
Προσαρμογή και
Απόσταση

Η Δομική
γειτνίαση ή
διαφοροποίηση
των γλωσσών

Αναγνώριση μαθησιακών αναγκών παιδιών από ποικίλα πολιτισμικά πλαίσια

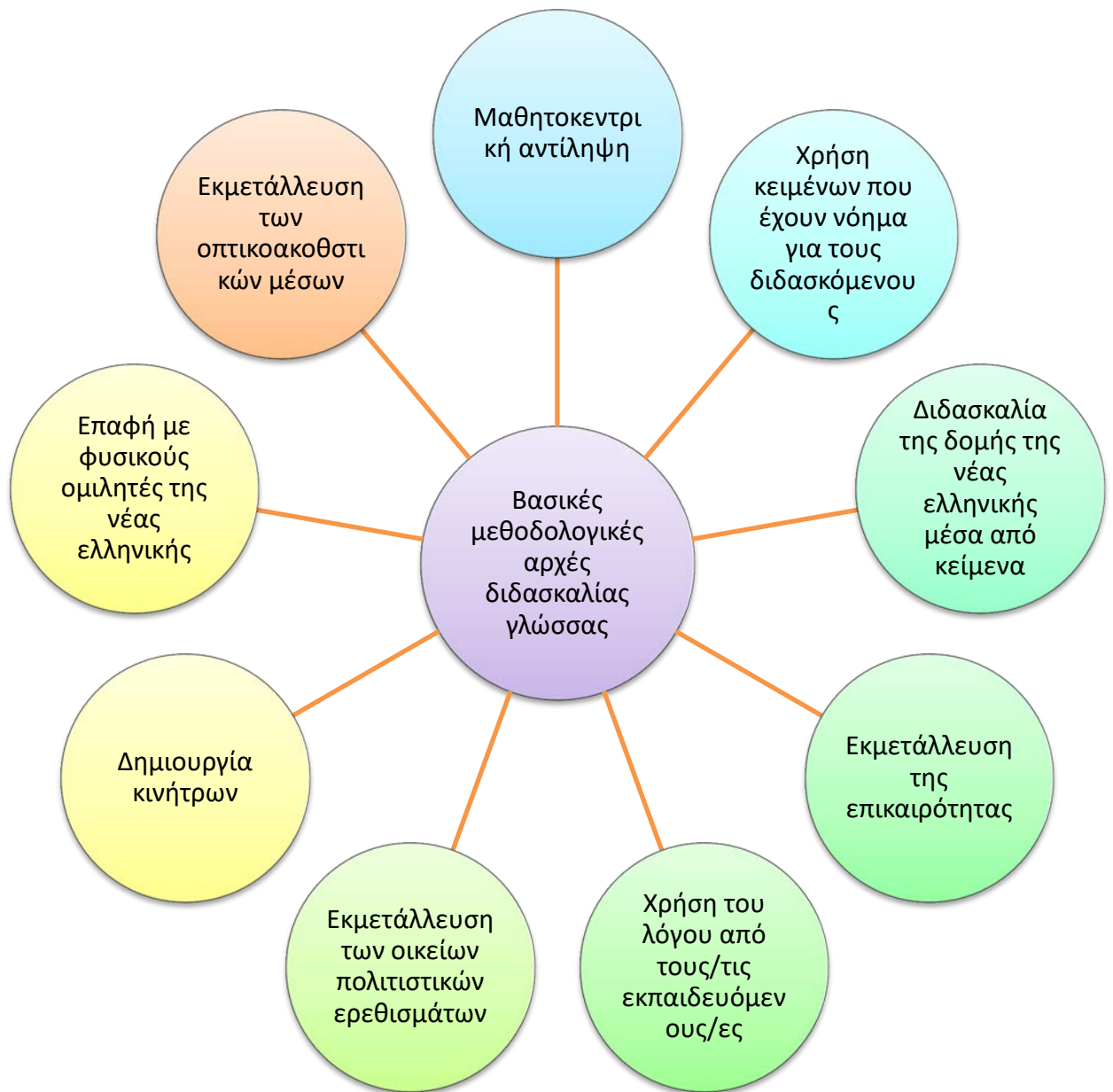
Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι η **βασικότερη** ανάγκη των μαθητών μίας πολύ -πολιτισμικής τάξης είναι η Διδασκαλία της Γλώσσας. Αναλυτικότερα, σε ένα μαθησιακό περιβάλλον το οποίο αποτελείται από παιδιά διαφορετικών πολιτισμών εντοπίζονται τόσο δίγλωσσοι όσο και πολύγλωσσοι μαθητές.

Διγλωσσία

- ❖ Η χρήση από ένα άτομο δύο διαφορετικών γλωσσών για να ανταποκριθεί στις επικοινωνιακές του ανάγκες
- ❖ Η επίσημα καθιερωμένη σε μία χώρα χρήση δύο γλωσσών
- ❖ Η χρήση δύο διαφορετικών μορφών της ίδιας γλώσσας

Πολυγλωσσία

- ❖ Η χρήση πολλών γλωσσών από το ίδιο άτομο
- ❖ Η επίσημα καθιερωμένη χρήση πολλών γλωσσών σε μία χώρα

Λόγοι εκροής από τη μαθησιακή διαδικασία

- ❖ Δυσκολία ένταξης στις σχολικές απαιτήσεις
- ❖ Μη ενσωμάτωση τους
- ❖ Δυσκολία ακολουθίας προγράμματος
- ❖ Έλλειψη κινήτρου
- ❖ Συναισθήματα απομόνωσης
- ❖ Δυσκολία στη χρήση της γλώσσας

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodراسi9.2b_2013/4
- http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodراسi9.2b_2013/
- http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodراسi9.2b_2013/4